17.11.2026

Opetus- ja kulttuuriministeriölle:

Asia: Lausuntopyyntö ammatillisen koulutuksen vaativan erityisen tuen selvityksestä

Viite: Lausuntopyyntönne diaarinumero VN/27635/2025

OAJ kiittää mahdollisuudesta antaa lausunto.

Ehdotus 1. Vahvistetaan ammatillisen koulutuksen inklusiivisuutta ja yhdenvertaisuutta

OAJ kannattaa tavoitetta vahvistaa ammatillisen koulutuksen inklusiivisuutta ja yhdenvertaisuutta ja tunnistaa selvityksessä kuvattujen tarpeiden kasvun ja moninaistumisen. Selvityksen kehittämisehdotuksissa kuvataan inklusiivisen ammatillisen koulutuksen osa-alueita, mutta ei esitetä riittävän konkreettisesti millä toimilla, resursseilla ja aikataululla inklusiivisuutta vahvistettaisiin niin, että huomioidaan opiskelijan yksilölliset tarpeet.

Kaikkien oppilaitosten valmiuksia järjestää saavutettavaa ja yhdenvertaista koulutusta on vahvistettava. Tämä edellyttää asenteiden ja toimintakulttuurin kehittämisen lisäksi **lisäresursseja** saavutettaviin oppimisympäristöihin, henkilöstön osaamisen vahvistamiseen, erityisopetukseen, opinto-ohjaukseen sekä opiskelijoiden yksilöllisten opinto- ja palvelupolkujen rakentamiseen sekä yhteistyön kehittämiseen mm. hyvinvointialueiden kanssa.

Jotta inklusiivisuutta voidaan parantaa ns. yleisissä ammatillisissa oppilaitoksissa rahoitusta tulee kohdentaa oppimisen tukeen ja erityiseen tukeen sekä opinto-ohjaukseen. OAJ:lle välittyneiden havaintojen mukaan näin on tapahtunut syksyn 2026 aikana vaihtelevasti eri oppilaitoksissa. Tarvitaan mekanismi ja sen valvonta, jolla varmistetaan, että oppilaitokset kohdentavat riittävästi rahoitusta oppimisen tukeen.

Raportissa ei esitetä näyttöä siitä, että painopisteen siirtäminen nykyistä enemmän yleisiin ammatillisiin oppilaitoksiin parantaisi opiskelijoiden oppimista, hyvinvointia tai koulutuksen vaikuttavuutta.

Ehdotus 2. Selkeytetään vaativan erityisen tuen koulutuspolkuja ja kehitetään Työhön ja itsenäiseen elämään valmentavasta koulutuksesta (TELMA) itsenäiseen elämään valmentava koulutus

OAJ vastustaa raportin muutosehdotusta siitä, että vaativa erityinen tuki poistettaisiin erillisenä hakukohteena tutkintokoulutukseen hakeuduttaessa. Selvityksessä tunnistetaan koulutuspaikkojen ohjautumisen haasteita, mutta

aineistosta ei käy ilmi, että ne johtuisivat nykyisestä hakumenettelystä. Siinä ei käy ilmi myöskään, että nykyinen hakutapa viivästyttäisi opiskelijoiden pääsyä heille sopivaan opiskelupaikkaan tai että ehdotettu malli toimisi paremmin. **Liian vähäisten aloituspaikkojen ongelmaa ei ratkaista hakumenettelyä muuttamalla.**

On huomioitava, että opiskelijan siirtyessä toiselle asteelle tuen tarpeet ovat jo varsin hyvin tiedossa. On opiskelijoita, jotka ovat saaneet perusopetuksessa oppilaskohtaisia tukitoimia, heidän perusopetuksen opetussuunnitelman tavoitteista on poikettu, oppiaineen oppimäärää on rajattu, opetus on järjestetty toiminta-alueittain tai oppilaat ovat edenneet tavoitekokonaisuuksittain. On hyvin todennäköistä, että heidän tuen tarpeensa jatkuvat toisella asteella. **Tuen jatkumon kannalta on tärkeää, että tuki jatkuu riittävänä toisen asteen alkaessa eikä turhaan testata kevyemmillä tuen muodoilla**.

Esitetty ehdotus sisältää monia erittäin suuria riskejä. **Opiskelijalle muutos tarkoittaisi tuen ketjun katkeamista, kun on varsin hyvin tiedossa, että matalampi tuki ei riitä kaikille opiskelijoille**. Lisäksi se tarkoittaisi täysin turhaa alun perin jo haavoittuvammassa asemassa olevien opiskelijoiden pompottelua sekä epäonnistumisen kokemuksia tilanteissa, jossa tuen tarve on ollut tiedossa jo koulutukseen hakeuduttaessa. Se lisäisi myös oppijan ja hänen perheensä epävarmuutta tulevasta.

Oppilaitoksille muutos loisi täysin tarpeettomia opiskelijoiden toistuvia siirtymisiä oppilaitosten välillä. Tämä ns. pyöröoviefekti häiritsee sekä opiskelijoiden oppimista ja työskentelyrauhaa että opettajan työtä ja lisää täysin tarpeetonta ja kallista hallinnollista työtä opiskelijoita siirrettäessä. Se lisää myös riskejä siihen, että tieto tukitoimista katkeaisi. Ehdotus loisi tehottomuutta ja tyhjäkäyntiä ammatillisiin erityisoppilaitoksiin. Esitetty muutos tekisi myös ns. yleisten ammatillisten oppilaitosten kauden aloituksesta entistä levottomamman, kun opiskelijaryhmät muuttuisivat kesken opetuksen.

Muutos edellyttäisi myös merkittävää lisäkoulutustarvetta tunnistaa ja ainakin alkuvaiheessa ohjata vaativaa erityistä tukea tarvitsevia opiskelijoita. Resursseja ja osaamista tarvittaisiin myös kohtuullisten mukautusten tekemiseen.

Muutoksen toteuttamiseen olisi varattava rahoitusta. Rahoitusta tarvittaisiin mm. hakuvaiheen uudelleenorganisointiin, erityisopettajiin yleisessä ammatillisessa koulutuksessa, todennäköisesti tiloihin ja muihin toimiin kohtuullisia mukautuksia tehtäessä, opettajien ja henkilöstön lisäkoulutukseen, järjestelmämuutoksiin ja viestintään ja tiedottamiseen.

Lisäksi muutos vaikeuttaisi perusopetuksen oppilaanohjaajien mahdollisuuksia ohjata opiskelijoita tarkoituksenmukaisiin koulutuspolkuihin, koska tieto opiskelupaikan tarjoamasta tuesta olisi nykyistä epävarmempaa.

Ammatillisessa koulutuksessa on ollut viimeisten vuosien ajan merkittäviä rakenteellisia, samanaikaisia muutoksia, jotka ovat kuormittaneet kohtuuttomasti

henkilöstöä. Uuden oppimisen tuen lainsäädännön tultua voimaan tarvitaan työrauhaa sen onnistuneeseen toteuttamiseen, ei uusia, merkittäviä rakennemuutoksia.

Ehdotuksessa esitetään tukitoimien tarkempaa seurantaa. **OAJ kannattaa tukitoimien toteutumisen seurantaa.** On kuitenkin huomioitava, että oppimisen tuen tukitoimien toteutumisen seuranta ei anna tietoa siitä, kuinka paljon opiskelija on saanut oppimisen tukea. Tietoa erityisen tuen päätöksistä ei myöskään enää siirretä eHOKS:iin, joten tämäkään tieto ei ole helposti saatavilla. HOKS:iin kirjattavien tietojen määrä on jo tällä hetkellä massiivinen ja kirjaaminen vie aivan liikaa aikaa opetukselta ja ohjaukselta, joten sinne kirjattavia tietoja ei voida lisätä. **Seurantatieto pitää kerätä ilman opettajan hallinnollisen työn lisääntymistä.**

OAJ kannattaa raportissa esitettyä terminologian tarkentamista. Tämä tulee tehdä yhteistyössä koulutuksen järjestäjien ja opettajien kanssa. Myös ammatillisten erityisoppilaitosten opiskelijavalinnan kriteereitä tulee tarkentaa niin, että ne ovat yhdenmukaiset ja läpinäkyvät.

OAJ kannattaa sitä, että osoittamistoimintaa selkeytetään. Tämän tulisi tapahtua informaatio-ohjauksella sitten kun terminologiaa on tarkennettu.

Sen sijaan, että TELMA-koulutus muutettaisiin itsenäiseen elämään valmentavaksi koulutukseksi, esitämme, että sen nimi olisi jatkossa itsenäiseen elämään ja tuettuun työelämään valmentava koulutus. Tämä selkeyttää vaativan erityisen tuen koulutuspolkuja, ja tuo samalla esille koulutuksen tarkoitusta.

OAJ korostaa, että TELMA:n kohderyhmää määriteltäessä tulee myös huomioida, mitkä tehtävät ylipäätään kuuluvat koulutuksen järjestäjän vastuulle ja mitkä tehtävät hyvinvointialueen vastuulle. Koulutuksen järjestäjälle ei saa sisällyttää tehtäviä, vastuita tai kustannuksia niistä tehtävistä, jotka eivät kuulu sille. **Koulutuksen järjestäjän koulutustehtävää ei tule laajentaa sosiaali-, terveys tai vammaispalveluihin kuuluviin tehtäviin ilman selkeää lainsäädäntöä, vastuunjakoa ja rahoitusta. Lisäksi terminologian määrittelyssä tulee määritellä missä vaiheessa opiskelijan hoidolliset tarpeet ovat niin suuret, että opiskelija hyötyy enemmän oppivelvollisuudesta vapauttamisesta ja sote-puolen tukitoimista kuin opetuksesta.**

Painopisteen mahdollinen tarkentaminen tulee huomioida TELMA-koulutuksen järjestäjien resursseissa sekä yhteistyössä vammaispalveluiden kanssa, jotta tämä painopisteen siirto olisi mahdollinen. OAJ edellyttää, että mikäli painopistettä muutetaan, se tehdään tiiviissä yhteistyössä STM:n kanssa niin, että hyvinvointialue ottaa vastuun hoidollisten tarpeiden lisääntymisestä. On huomioitava, että painopisteen muutos tarkoittaisi myös lisääntyviä hoidollisia tilatarpeita. Esitetty TELMA:n muutos edellyttäisi myös muutoksia nykyiseen TUVA-koulutukseen. On myös huomioitava, TELMA:n perusteita ollaan parhaillaan uusimassa. Perusteiden uudistusta on valmisteltu huolella. Esitetty muutos tarkoittaisi TELMA-perusteiden uusimista uudelleen juuri kun ne on uudistettu.

OAJ pitää nykyisen kaltaista TELMAn järjestämistapaa toimivana. Vaativan erityisen tuen koulutuksen järjestäjillä on vahva osaaminen TELMA-koulutuksen järjestämiseen. Lisäksi monessa oppilaitoksessa on tehty TELMAn vaatimia kohtuullisia mukautuksia oppimisympäristöihin. TELMAn nykyiset opettajien kelpoisuusvaatimukset tulee säilyttää. Lisäksi on löydettävä ratkaisuja siihen, että myös oppivelvollisuusiän ylittäneillä, TELMA-koulutuksen kohderyhmään kuuluvilla hakijoilla, on tosiasiallinen mahdollisuus saada opiskelupaikka.

Raportissa ei esitetä vertailua nykyisestä TELMAsta ja ehdotetusta itsenäiseen elämään valmentavasta koulutuksesta. **Raportissa ei esitetä vaikuttavuusarvioita tai tutkimusnäyttöä siitä, että esitetty itsenäiseen elämään valmentava koulutus olisi toimivampi tai tarkoituksenmukaisempi.**

TELMA-koulutuksessa pitäisi olla mahdollisuus tulevaisuudessakin suorittaa ammatillisen koulutuksen tutkinnonosia. OAJ pitää myös tärkeänä, että TELMA-koulutuksesta tulee olla mahdollisuus siirtyä vaativana erityisenä tukena tarjottavaan tutkinto- tai tutkinnonosakoulutukseen ja että TELMAn opiskelijoilla on oikeus työelämässä tapahtuvaan oppimiseen. **Jos TELMA-koulutusta uudistetaan pitää suunnitella samalla myös TELMA-opiskelijoiden jatkokoulutuspolut**.

Ehdotus 3. Lisätään vaativan erityisen tuen tutkinto- ja TUVA-koulutusten järjestämislupia

Tarve vaativalle erityiselle tuelle on selkeä. Järjestäjäverkon muutoksia tulee arvioida ennen kaikkea opiskelijan edun ja koulutuksen laadun näkökulmasta.

OAJ suhtautuu varauksella vaativan erityisen järjestämislupien lisäämiseen. Ennen uusien järjestämislupien myöntämistä on arvioitava, saavutetaanko laadukkaampi ja yhdenvertaisempi koulutus vahvistamalla nykyisten järjestäjien resursseja, osaamista ja alueellista yhteistyötä. Uusia lupia voidaan myöntää vain todettuun alueelliseen tarpeeseen, jota nykyisten järjestäjien toimintaa tai yhteistyötä vahvistamalla ei voida täyttää. Järjestämislupia lisätessä on myös määriteltävä, minkä koulutusten järjestämiseen uusia lupia myönnettäisiin.

OAJ edellyttää, että mikäli järjestämislupia myönnetään laajemmin, on oppilaitoksen pystyttävä osoittamaan, että se pystyy antamaan vaativaa erityistä tukea ja riittävästi opetusta, että sillä on riittävästi kelpoisia opettajia ja että se pystyy tekemään kohtuullisia, välillä varsin kalliitakin, mukautuksia ja että se sitoutuu kohdentamaan rahoituksesta tosiasiallisen määrän vaativaan erityiseen tukeen.

Raportti ei sisällä näyttöä siitä, että oppilaitokset, jotka ovat kiinnostuneita vaativan erityisen tuen järjestämisestä pystyisivät toteuttamaan sitä laadukkaasti. Henkilöstön osaamisesta, kelpoisuuksista tai rahoituksesta ei esitetä näyttöä.

OAJ kannattaa sitä, että OKM ohjaa ja seuraa vaativan erityisen tuen järjestämistä vuosittain. Seurantaa tulisi tehdä koulutuksen saatavuudesta, opiskelijoiden saamasta

opetuksesta ja tuesta, henkilöstöstä ja kelpoisuuksista ja rahoituksen kohdentumisesta.

Tämän seurannan yhteyteen voitaisiin tehdä eri hallinnonaloista – sisältäen OKM:n lisäksi myös sosiaali- ja terveysministeriön - koostuva ohjausryhmä, joka voisi myös koordinoida ns. kuntouttavan opetuksen kehittämistä (Kuntaliiton aloite). Selvitys vaativasta erityisestä tuesta ei ottanut kantaa ns. psyykkisesti oireilevien nuorten tukemiseen. Kehitettäessä vaativaa erityistä tukea tulee myös ratkaista, miten psyykkisesti oireilevien nuorten tukeminen järjestetään tulevaisuudessa niin perusopetuksessa kuin toisella asteellakin.

Yhteistyön lisääminen ns. yleisten ammatillisten oppilaitosten ja ammatillisten erityisoppilaitosten välillä on tärkeää. Sen avulla voidaan tarjota vaativaa erityistä tukea myös lähempänä opiskelijan kotia. **OAJ korostaa,** että opiskelijoiden yhdenvertaisten oikeuksien kannalta on ehdottoman tärkeää noudattaa kelpoisuusasetusta eri yhteistyömalleissa (esim. Akseli- ja Telakka). Pääsääntöisesti opettajalla tulee olla joko ammatillisten tai kyseisen yhteisten aineiden opettajan kelpoisuus ja erityisopettajan kelpoisuus. Vaativaa erityistä tukea tarvitseville opiskelijoille tulee lisäksi järjestää tarvittaessa **tavanomaista enemmän opetusta ja tukea**, vaikka opetus järjestettäisiin ns. yleisen ammatillisen oppilaitoksen tiloissa ja muun opetuksen yhteydessä. OAJ huomauttaa, että kelpoisuusasetusta on noudatettava myös ns. satelliittiopetuksessa. Inkluusion toteuttaminen ja vaativan erityisen tuen järjestäminen nykyistä useammassa paikassa vaatii resursseja. Yhteistyömallien avulla tai satelliittimalleissa opiskelevilla opiskelijoilla on yhdenvertainen oikeus laadukkaasti järjestettyyn opetukseen, ohjaukseen ja tukeen.

Ehdotus 4. Vahvistetaan ruotsinkielistä vaativan erityisen tuen koulutusta

Tarve ruotsinkielisen koulutuksen lisäämiseen tulee esiin selvityksessä.

OAJ suhtautuu varauksella vaativan erityisen järjestämislupien lisäämiseen ruotsinkielisessä koulutuksessa. Ennen uusien järjestämislupien myöntämistä on arvioitava, saavutetaanko laadukkaampi ja yhdenvertaisempi koulutus vahvistamalla nykyisen järjestäjän resursseja, osaamista ja alueellista yhteistyötä. Uusia lupia voidaan myöntää vain todettuun alueelliseen tarpeeseen, jota nykyisen järjestäjän toimintaa tai yhteistyötä vahvistamalla ei voida täyttää. Järjestämislupia lisätessä on myös määriteltävä, minkä koulutusten järjestämiseen uusia lupia myönnettäisiin.

Mikäli nykyisellä järjestäjäverkolla ei pystytä turvaamaan riittävää ruotsinkielistä koulutustarjontaa, voidaan uusia järjestämislupia myöntää.

OAJ edellyttää, että mikäli järjestämislupia annetaan laajemmin, on oppilaitoksen pystyttävä osoittamaan, että se pystyy antamaan vaativaa erityistä tukea ja opetusta, että sillä on riittävästi kelpoisia erityisopettajia ja että se pystyy tekemään kohtuullisia, välillä varsin kalliitakin, mukautuksia ja että se sitoutuu kohdentamaan rahoituksesta

tosiasiallisen määrän vaativaan erityiseen tukeen. Raportti ei sisällä näyttöä siitä, että oppilaitokset, jotka ovat kiinnostuneita vaativan erityisen tuen järjestämisestä pystyisivät toteuttamaan sitä laadukkaasti. Henkilöstön osaamisesta, kelpoisuuksista tai rahoituksesta ei esitetä näyttöä.

Vaativaa erityistä tukea tulee tarjota ensisijaisesti lähiopetuksena.

Jos kaksikielisiä toteutuksia kokeillaan, tulee niihin varata lisäaikaa sekä opetuksen, tuen ja opinto-ohjauksen toteuttamiseen kelpoisten opettajien antamina, että opetuksen yhteiseen suunnitteluun.

Ehdotus 5. Luodaan kansallinen toimintamalli oppimisen tuen kehittämiseen, ohjaukseen ja konsultaation tarjoamiseen

OAJ vastustaa raportin johtopäätöksissä mainittua kansallista osaamis- ja tukikeskusta, jos se tarkoittaa erillistä keskusta. Erillisen keskuksen hallinnointiin ja toiminnan pyörittämiseen kuluu resursseja, jotka ovat pois opetuksesta ja tuesta. Raportista tulee toive konsultaatiolle, osaamisen jakamiselle, yhteisille toimintatavoille ja alueelliselle koordinaatiolle, mutta aineisto ei tue sitä, että toimivana ratkaisuna olisi kansallinen osaamis- ja tukikeskus. Selvityksessä ei esitetä kustannuslaskelmaa, hallintomallia eikä vertailua kevyempiin vaihtoehtoihin. Selvityksessä ei myöskään vertailla osaamis- ja tukikeskusta vaihtoehtoisiin toteutusmalleihin.

OAJ ehdottaa, että oppimisen tuen kehittäminen hoidetaan nykyisten toimijoiden verkostolla, vahvemmalla alueellisella yhteistyöllä, informaatio-ohjauksella sekä hallinnonalojen yhteisellä ohjausryhmällä.

Kehittämisesityksessä esitettiin, että osaamisen kehittämisen toteuttamiseen kohdennettaisiin määräaikaista erillisrahoitusta ammatillisen koulutuksen määrärahoista**. OAJ vastustaa ehdotusta, mikäli se tarkoittaa erillisen kansallisen osaamis- ja tukikeskuksen perustamista.** Lisäksi OAJ huomauttaa, että OPH:n opettajien täydennyskoulutuksesta leikatut rahat tulee palauttaa ja niistä tulee ohjata osa vaativan erityisen tuen osaamisen kehittämiseen.

Oppilaitoksilla on varsin rajatut mahdollisuudet ostaa ammatilliseen koulutukseen kohdistuvien leikkausten jälkeen maksullisia koulutuksia.

Ehdotus 6. Kehitetään vaativan erityisen tuen rahoitusjärjestelmää

Esityksessä ehdotetaan, että itsenäiseen elämään valmentavan koulutuksen rahoitus irrotetaan nykyisestä ammatillisen koulutuksen rahoituksesta. Raportin johtopäätökset jäävät tältä osin yleiselle tasolle ja niistä puuttuvat rahoituslaskelmat, vaikutusarvioinnit, simulaatiot ja vaihtoehtoisten rahoitusmallien analyysit. Ilman näitä tietoja ei ole perusteltua esittää sitä, että TELMA (tai vastaavan) koulutuksen rahoitus irrotettaisiin nykyisestä ammatillisen koulutuksen rahoituksesta. Tarvitaan arvio

vaikutuksista koulutuksen saatavuuteen, opiskelijakohtaiseen rahoitukseen, järjestäjien toimintaedellytyksiin ja hyvinvointialueiden vastuisiin.

OAJ vastustaa erillisen osaamis- ja tukikeskuksen perustamista ja siihen rahoituksen ottamista ammatillisen koulutuksen rahoituksesta.

Esityksessä ehdotettiin, että vaativan erityisen tuen korotuskertoimet määriteltäisiin uudelleen. Esitys jäi niin yleiselle tasolle, että siihen on mahdotonta ottaa kantaa. Tarvitaan laskelmia koulutusalakohtaisista kustannuksista, vaikutuksista koulutuksen järjestäjien rahoitukseen ja vaihtoehtoisten kertoimien simulointeja.

Kun vaativan erityisen tuen rahoitusta kehitetään, tulee huomioida opiskelijoiden edellytykset työllistyä ja siirtyä jatko-opintoihin. **Työllistymisen ja jatko-opintoihin siirtymisen painoarvoa rahoitusmallissa tulee pienentää,** sillä kaikilla opiskelijoilla ei ole realistista mahdollisuutta työllistyä palkkatyöhön tai siirtyä jatko-opintoihin. Rahoitusjärjestelmää kehittäessä tulee myös pohtia, miten rahoituksella luotaisiin kannusteita paikalliseen ja alueelliseen yhteistyöhön ja verkostojen kehittämiseen.

Vaativan erityisen tuen rahoitusta kehitettäessä on arvioitava myös koulutuksen ulkopuolelle jäämisen ja syrjäytymisen yhteiskunnalliset vaikutukset ja kustannukset.

Ehdotus 7. Kehitetään viranomaisyhteistyötä nivelvaiheissa ja yhtenäistetään käytännöt eri alueilla

OAJ kannattaa viranomaisyhteistyön ja sen vastuiden selkeyttämistä. Perusopetuksen opetussuunnitelman perusteissa määrätään, että tieto oppilasta hyödyttäneistä tukitoimista tulee siirtää koulutuksen järjestäjälle salassapitosäännösten estämättä. Tulee kehittää sitä, että tiedot siirtyisivät automaattisesti järjestelmissä perusopetuksesta toiselle asteelle.

Tiedonsiirtoon ja osaamisen kehittämisen haasteisiin ei tarvita erillistä osaamis- ja tukikeskusta vaan vahvempaa informaatio-ohjausta, lupa- ja valvontavirastolle oma-aloitteinen puuttumisoikeus puutteisiin vaativassa erityisessä tuessa, opettajille täydennyskoulutusvelvollisuus työajalla sekä mahdollisuuksia kouluttautumiseen ja osaamisen kehittämiseen esimerkiksi ammatillisissa opettajakorkeakouluissa.

Hallinnonalojen ylittävä ohjausryhmä olisi riittävä, joka tukisi yhteisiä käytäntöjä mm. eri lakien tulkinnoista, tiedonsiirrosta ja vastuista.

Muut huomiot

Raportti dokumentoi hyvin ongelmia ja tarpeita, **mutta monien varsin merkittävästi toimintaa muuttavien rakenne-ehdotuksien kohdalla vaikuttavuusarviointi puuttuu tai jää hyvin vähäiseksi.** On epäselvää, mihin näyttöön mm. yhteishaun muuttamisesta, osaamis- ja tukikeskuksesta, vaativan erityisen tuen järjestämislupien

lisäämisestä, TELMAn muuttamisesta ja sen rahoituksen irrottamisesta perustuvat. **Uusien rakenneuudistusten sijaan tulee hyödyntää nykyisten toimijoiden** (mm. ammatilliset erityisoppilaitokset, ns. yleiset ammatilliset oppilaitokset sekä ammatilliset opettajakorkeakoulut) **osaamista.**

Esitettyjen ehdotusten tulisi perustua selvitykseen vaativasta erityisestä tuesta. Kaikilta osin ei näin tapahdu. Selvityksen ohjausryhmälle on esitetty selvityksen etenemistä ja joitain alustavia tuloksia. Ohjausryhmälle ei ole kuitenkaan esitetty tarkemmin johtopäätöksissä esitettyjä ehdotuksia eikä ohjausryhmälle ole toimitettu selvitystä ennen sen julkaisua. Ohjausryhmän rooli on ollut ennen kaikkea prosessin varmistamisessa.

OAJ pitää tärkeänä, että ennen ehdotusten mahdollista jatkovalmistelua arvioidaan huolellisesti eri ratkaisuvaihtoehtojen vaikutukset ja kustannukset. **Jatkovalmistelussa on varmistettava opiskelijoiden tuen jatkuvuus, opetushenkilöstön riittävyys ja kelpoisuus sekä rahoituksen kohdentuminen opiskelijoiden opetukseen ja tukeen**. Samassa yhteydessä on selkeytettävä koulutuksen järjestäjien ja hyvinvointialueen vastuunjakoa erityisesti vammaisten nuorten palveluissa.

Hakumenettelyn muuttamisen sijaan olennaista on vahvistaa opinto-ohjausta ja varmistaa, että opiskelija pääsee suoraan hänen tuen tarpeitaan vastaavaan koulutukseen ja saa riittävän tuen heti opintojen alkaessa.

Erillisen osaamis- ja tukikeskuksen sijaan tulee hyödyntää nykyisten toimijoiden osaamista sekä vahvistaa alueellista yhteistyötä, informaatio-ohjausta ja hallinnonalojen yhteistä koordinaatiota.

OAJ korostaa, että opiskelijan tuen tulee jatkua katkeamatta toiselle asteelle, että tukea ja lähiopetusta on riittävästi, että opetushenkilöstö on osaavaa ja kelpoista ja että muut tukipalvelut toimivat. Näiden opiskelijan oikeuksien toteutuminen edellyttää riittävää rahoitusta ammatillisen koulutuksen erityiselle ja vaativalle erityiselle tuelle.

Opetusalan Ammattijärjestö OAJ

Katarina Murto
Puheenjohtaja

Mirjami Lehikoinen
Erityisasiantuntija